

Hoge Raad, 27 februari 1942, Sierteeltvergunning

VERMOGENSRECHT

Teeltrecht is vermogensrecht

- [Is een geldswaardig recht](#)

dat het echter, voor de vraag of het teeltrecht een vermogensrecht is, er alleen op aankomt of de regeling der teeltvergunning, in het Koninklijk Besluit en de Ministerieele Beschikking voornoemd, den vergunninghouder, zij het onder bepaalde voorwaarden en binnen zekere grenzen, de beschikking geeft over een geldswaardig recht, dat dit stellig het geval is; (...). dat het teeltrecht den vergunninghouder in staat stelt het bedrijf van bloemkweker uit te oefenen en zich daarmee inkomsten te verschaffen en daarom reeds dit recht voor den vergunninghouder een geldswaarde vertegenwoordigt.

- [Uitgesloten overdraagbaarheid en beperkte vererving doen daar niet aan af](#)

dat nu wel de vergunninghouder - aan wien de vergunning persoonlijk en voor een bepaald perceel wordt verkend (art. 4 van het Kon. Besluit) - blijkens de bepalingen van het Kon. Besluit en de Ministerieele Beschikking niet door overdracht over het teeltrecht kan beschikken, daar deze bepalingen de mogelijkheid voor den vergunninghouder kennen om langs den weg van een aanvraag tot overschrijving der vergunning op naam van een andere aangeslotene (art. 8 van het Kon. Besluit, art. 4 van de Ministerieele Beschikking) het teeltrecht op een door hem aangewezen opvolger te doen overgaan, desverlangd met vervanging van het in de vergunning vermelde perceel door een ander, en om aldus het teeltrecht in een geldsbedrag om te zetten; dat toch, al moge de Centrale geheel vrij zijn om een aangevraagde overschrijving te weigeren (met verplichting tot weigering in bijzondere gevallen art. 7 van de Ministerieele Beschikking), dit niet belet dat de vergunninghouder van dengeen op wie hij overschrijving aanvraagt, voor het geval de overschrijving wordt ingewilligd - waardoor deze een geldswaardig recht in handen krijgt, dat eerst de aanvrager had -, de betaling van een geldsom kan bedingen als tegenprestatie voor een door de gegeven regeling vereischte handeling: zijn medewerking tot de overschrijving der vergunning op naam van dien ander; dat naast dit een en ander voor de vraag of het teeltrecht een vermogensrecht is, onverschillig is dat de vererving van het teeltrecht in art. 6 der Ministerieele Beschikking is uitgesloten, althans binnen uiterst geringe grenzen teruggebracht; dat uit bovenstaande overwegingen volgt, dat het incidenteele middel ongegrond is voorzover de stelling inhoudende

dat de teeltvergunning geen vermogensrecht is en voorzover het op dien grond bestrijdt de beslissing van het Hof, dat, ten tijde van de faillietverklaring van Zee-straten, de teeltvergunning deel uitmaakte van diens vermogen

Teeltrecht is geen hoogstpersoonlijk recht dat buiten faillissementsboedel valt

[dat \(...\) het teeltrecht niet voor overdracht vatbaar is en daarom voor de afzonderlijke schuldeischers niet kan dienen als verhaalsobject langs den weg van beslag en executie, belet op zich zelf niet belet, dat dit vermogensrecht onder het faillissementsbeslag kan vallen](#)

dat het teeltrecht een hoogst persoonlijk karakter zou hebben, indien het zoo nauw de persoon van den gerechtigde raakt, dat uitsluitend aan hem het oordeel behoort te verblijven, of en in hoeverre hij daarvan gebruik zal maken of daarover zal beschikken; dat het in de onderhavige vergunning uitgedrukt teeltrecht zoodanig karakter voor den rechthebbenden kweker niet heeft, daar de beteekenis er van, evenals van alles wat tot zijn bedrijf behoort, voor hem van louter economischen aard is; dat het niet anders is, omdat volgens art. 4 van het Kon. Besluit de vergunning uitsluitend geldt voor de persoon in de vergunning vermeld; dat toch uit de uitwerking van het, ter wille van de beheersching van de productie van zekere gewassen, in het Besluit en de Beschikking gekozen systeem, niet volgt, dat het verzoek tot overschrijving van de vergunning door den rechthebbende opdat een ander die zal kunnen verkrijgen, slechts door hemzelf en niet door dengene, die hem als curator vertegenwoordigt, zou vermogen te geschieden, terwijl daaruit evenmin voortvloeit dat de waarde van het recht slechts aan den persoon van den vergunninghouder zelf zoude mogen ten goede komen; dat voorts, al is - gelijk hierboven is overwogen - het teeltrecht niet voor overdracht vatbaar en kan het daarom voor de afzonderlijke schuldeischers niet dienen als verhaalsobject langs den weg van beslag en executie, deze omstandigheid op zich zelf niet belet, dat dit vermogensrecht onder het faillissementsbeslag kan vallen; dat toch, ingevolge art. 20 Fw., het faillissement omvat het geheele vermogen van den schuldenaar, terwijl volgens art. 23 de beschikking en het beheer over dat vermogen voor den failliet verloren gaat en overgaat op den curator.

Teeltrecht valt niet onder hypotheek

[dat de hypotheekhouder, ook al is zijn hypotheekrecht reeds vóór de regeling verkregen op het teeltrecht geen zakelijk verhaalsrecht heeft;](#)

dat toch het hypotheekrecht op onroerend goed uitsluitend tot voorwerp heeft de grond met wat daarop is gebouwd en is gegroeid, hetgeen verder daarmee aard en nagelvast ;5, hetgeen onroerend is door bestemming alsmede de verbeteringen, aanwas en opbouw in art. 1211 B. W. bedoeld; dat de teeltvergunning daartoe niet behoort, immers door de regeling van het Kon. Besluit en de Ministerieele Beschikking de bevoegdheid den grond voor het telen van kwekerijproducten te ge-

bruiken werd losgemaakt van den eigendom en gemaakt werd tot een recht, dat onder bepaalde voorwaarden van Overheidswege werd verleend aan den exploitant van den grond (onverschillig of hij daarvan al dan niet eigenaar is); dat derhalve de hypotheekhouder, ook al is zijn hypotheekrecht reeds vóór de regeling verkregen op het teeltrecht geen zakelijk verhaalsrecht heeft;

Vindplaatsen: NJ 1942, 350

Hoge Raad, 27 februari 1942

(van Loon, Fick, Nypels, Smits en Weijtjens)

(...)

Mr. L. D. Frank, advocaat en procureur, wonende te Amsterdam, ten deze handelende in zijn hoedanigheid van Curator in het faillissement van [X] Zeestraten, wonende te Amsterdam, eischer tot cassatie van een op 25 Juni 1941 door het Gerechtshof te Arnhem tusschen partijen gewezen arrest, tevens incidenteel verweerder, adv. Mr. J. A. Polak;

tegen;

de N. V. Overijsselsche Hypotheekbank, gevestigd te Deventer, verweester in cassatie, tevens incidenteel eischeres, adv. Mr. F. M. Westerouen van Meeteren.

De Hoge Raad,

(...);

O. dat uit het bestreden arrest blijkt:

dat Mr. Frank bij inleidende dagvaarding de Bank voor de Rechtbank te Zutphen heeft aangesproken tot betaling van f 5000 met rente en kosten, daarbij, voorzooveel hier van belang, stellende; dat J. J. Zeestraten bij vonnis der Arr.Rechtb. te Amsterdam van 8 Febr. 1939 is verklaard in staat van faillissement, met benoeming van Mr. Frank tot curator; dat Zeestraten ten tijde van de faillietverklaring eigenaar was van eene bloemkwekerij, gevestigd op het hem toebehoorende onroerend goed, gelegen aan den Aalsmeerweg no. 423, te Aalsmeer; dat Zeestraten deze kwekerij exploiteerde krachtens de daartoe vereischte, hem door de Stichting "de Nederlandsche Sierteeltcentrale" verstrekte, teeltvergunning voor het in teelt brengen van 5000 M2 grond; dat blijkens art. 4 van de beschikking van den Minister van Economische Zaken van 31 Dec. 1936 no. 32757, afdeling Landbouwcrisisaangelegenheden, houders van sierteeltvergunningen het recht hebben, met toestemming der Sierteeltcentrale, hun vergunning over te dragen aan derden; dat dit recht meebrengt, dat de houder van een teeltvergunning voor die overdracht aan den derde eene vergoeding bedingt en voor goeden teeltgrond, als waarover Zeestraten beschikte, ten tijde van diens faillissement, algemeen werd besteed f I per M-; dat de Bank op voormeld onroerend goed bij notarieele acte van 24 Maart 1931 een eerste hypotheek had gevestigd; dat de Bank bij exploitatie van 4 Febr. 1939 Zeestraten heeft gesommeerd tot terugbetaling van de verstrekte hypothecaire leening met renten en kosten, tesamen f 56,741.08 bedragende, en voor het geval daaraan niet werd voldaan, heeft aangezegd te zullen overgaan tot openbaren verkoop van het verbonden goed; dat de Bank alvorens tot dien verkoop

over te gaan, inziende, dat het onderpand weinig zou opbrengen, indien niet tevens de zekerheid bestond, dat de koper de teeltvergunning zou verkrijgen, Zeestraten heeft genoopt tot de Sierteeltcentrale het verzoek te richten, zijn vergunning over te dragen op den eventueelen koper, aan welk verzoek die Centrale heeft voldaan; dat de Bank daarop het onderpand met inbegrip van de sierteeltvergunning in het openbaar op 23 Febr. 1039 heeft verkocht, hetgeen een bedrag van f 55,950 heeft opgebracht, welke opbrengst de Bank geheel tot verhaal harer vordering heeft aangewend; dat de Bank evenwel niet het recht had. haar vordering geheel op deze opbrengst te verhalen; dat de Bank immers haar voorrecht heeft doen gelden op de opbrengst, zoowel van het verkochte onroerende onderpand, als op de tegelijkertijd daarbij ten verkoop aangeboden teeltvergunning, op de opbrengst waarvan zij echter niet bevoorrecht was; dat die laatste opbrengst moet worden vastgesteld op f , per M- grond, waarop de vergunning betrekking heeft, in casu dus op f 5000, welk bedrag de Bank heeft af te dragen aan Mr. Frank;

O. dat de Bank bij haar antwoord deze vordering bestrijdende, daarbij in hoofdzaak heeft aangevoerd: dat zij de door Mr. Frank gestelde hypothecaire geldleening, tot stand gekomen op 24 Maart '93'. erkent, en ook erkent, dat later voor het kweken van bloemkwekerijproducten eene vergunning, als door M'r. Frank genoemd, is noodig geworden. alsmede dat aan Zeestraten voornoemd die door Mr. Frank nader omschreven vergunning is verleend; dat de Bank in het laatst van 1938 aan Zeestraten, die toen een aanzienlijke achterstand in de betaling van rente en aflossing had, heeft medegeedeeld, dat zij tot verkoop van het onderpand wilde overgaan; dat eene kwekerij natuurlijk alleen dan verkoopwaarde "Is zoodanig heeft, indien de koper deze kan exploiteeren; dat het daarom zoowel voor Zeestraten als voor de Bank noodzakelijk was om, alvorens tot verkoop over te gaan, zich de zekerheid te verschaffen, dat de Sierteeltcentrale aan den koper eene sierteeltvergunning zou verleen; dat de sierteeltcentrale deze vergunning op enkel verzoek van een hypotheekhouder kan verleen (conform art. 8 van de Beschikking d.d. 31 Dec. 1936 No. 32757) maar de medewerking van de sierteeltcentrale als regel sneller verkregen wordt, indien ook de houder van de vergunning daartoe het verzoek doet; dat Zeestraten toen, op verzoek van de Bank, in December 1938 aan de Sierteeltcentrale heeft verzocht om zijne teeltvergunning, bij verkoop van zijne kwekerij, op den koper over te schrijven, en de Bank bij schrijven d.d. 2 Jan. '939 in hare hoedanigheid van hypotheekhoudster, hetzelfde verzoek aan die Centrale heeft gedaan; dat bij bonafide executees door de sierteeltcentrale steeds medewerking wordt verleend in dien zin, dat de koper van de kwekerijgronden zeker kan zijn, dat de vergunning door de sierteeltcentrale op zijn naam wordt overgeschreven, omdat anders op de rechten van den hypotheekhouder. die immers gelden op de kwekerij als zoodanig heeft gegeven, door de latere instelling van het instituut der vergunningen, ernstige inbreuk zou

worden gemaakt; dat de sierteeltcentrale vervolgens op 30 Jan. 1939 eene verklaring heeft afgegeven, dat door haar goedkeuring zal worden verleend aan de overschrijving van meergenoemde teeltvergunning op naam van de firma C. van der Beek en Zoon te Aalsmeer, of op naam van een eventueelen anderen kooper van het bedrijf van Zeestraten; dat de Bank daarop, na vergeefschesommatie tot terugbetaling van de ter leen verstrekte gelden met renten en kosten, tesamen bedragende f 5674,08, en nadat Zeestraten op 8 Februari 1939 in staat van faillissement was verklaard, het verbonden goed op 23 Febr. 1939 heeft doen veilen, en de opbrengst ad f 'i59'iO, daar deze minder was dan het haar toekomend bedrag, geheel tot verhaal harer vordering heeft aangewend; dat er van verkoop van bedoelde sierteeltvergunning geen sprake is geweest; dat eene dergelijke vergunning trouwens niet verkocht kan worden, daar overdracht of overschrijving van zoo'n vergunning slechts mogelijk is met medewerking van de Sierteeltcentrale, hetgeen kan blijken uit de Ministerieele beschikking d.d. 31 Dec. 1936 No. 32757: dat het feit, dat voor de medewerking van een vergunninghouder bij de overschrijving of overdracht, wel eens geld betaald wordt daaraan niets verandert; . . dat eene sierteeltvergunning dan ook op zichzelf geen handelsobject kan zijn, geen vermogensbestanddeel van den vergunninghouder uitmaakt, niet voor beslag vatbaar is en niet in een faillissement valt; dat eene dergelijke vergunning slechts een persoonlijk recht van den vergunninghouder is, waarmede de curator niets kan doen, indien zijn curandus het nog zou bezitten; dat de berekening van Mr. Frank, dat het onderpand eigenlijk maar f 50950 zou hebben opgebracht, en de vergunning f 5000, volkomen onhoudbaar is; dat, zoo de kooper van het onderpand daarop geen kwekerij zou mogen exploiteeren, de kassen en warenhuizen slechts afbraakwaarde zouden hebben gehad; dat, nu de kooper van het onderpand, daarop wél eene kwekerij mocht exploiteeren, dit onderpand echter f 55950 heeft opgebracht en deze opbrengst natuurlijk geheel door de Bank mocht worden aangewend om daarop hare vordering te verhalen; dat verkoop van eene kwekerij met teeltvergunning niet beteekent, dat de teeltvergunning wordt verkoekt, maar dat door den kooper van den grond met kassen en warenhuizen, het teeltbedrijf mag worden uitgeoefend;

O. dat de Rechtb. bij vonnis van 20 Juni '940 aan Mr. Frank diens vordering heeft ontzegd na o.m. te hebben overwogen: dat allereerst de vraag beantwoord dient te worden of, gesteld de zoogenaamde "bedrijfsvergunning" omvat een op geld waardebaar vermogensbestanddeel, deze vergunning nog ten tijde van de faillietverklaring van Zeestraten, deel uitmaakte van diens faillieten boedel; dat het antwoord op deze vraag ontkennend moet luiden, nu ten processe vaststaat als onbetwist, dat Zeestraten in December 1938 aan de Sierteeltcentrale heeft verzocht om zijne teeltvergunning bij verkoop van zijn kwekerij, op den eventueelen kooper daarvan te doen overschrijven, en dat genoemde Centrale op 30 Jan. 1939 eene verklaring heeft afgegeven, dat door haar goedkeuring zal worden

verleend aan de overschrijving dier teeltvergunning, als door Zeestraten verzocht; dat daarna Zeestraten niet meer bevoegd was over die vergunning te beschikken en d~ze aan een ander over te dragen, zoodat die vergunning in ieder geval na 30 Jan. 1939 niet meer deel uitmaakte van het vermogen van Zeestraten; dat wel is waar in theorie de mogelijkheid overbleef, dat de Sierteeltcentrale tenslotte zou weigeren om de vergunning op den kooper van de kwekerij over te schrijven, daar dit eene omstandigheid is, waarop Zeestraten geen enkele invloed meer kon uitoefenen; dat derhalve, al moge waar zijn, dat de vergunning pas op den nieuwen verkrijger overgaat door de overschrijving door de Sierteeltcentrale op diens naam, die vergunning reeds op het oogenblik van afstand doen daarvan door den oorspronkelijk gerechtigde voor dezen is verloren gegaan, zoodat deze daaraan geen rechten meer kan ontleenen en dus deze niet meer tegen eenige geldelijke vergoeding aan een ander kan overdragen en derhalve niet meer een op geld waardebaar vermogensbestanddeel van Zeestraten vormde; dat uit het bovenstaande volgt. dat toen Zeestraten op 8 Febr. 1939 werd verklaard in staat van faillissement. deze niet meer kon beschikken over de aan hem verleende teeltvergunning. weshalve deze in ieder geval geen deel meer van het vermogen van den gefaillieerde uitmaakt en mitsdien ingevolge art. 20 der Faill. wet, niet valt in dat faillissement;

O. dat op het door Mr. Frank ingestelde hooger beroep het Hof het vonnis van de Rechtbank heeft bekrachtigd na te hebben overwogen: dat de grieven van Mr. Frank hierop neerkomen: I. "dat de Rechtbank ten onrechte. zonder de verdere weren van Mr. Frank te onderzoeken. Mr. Frank a priori niet-ontvankelijk heeft verklaard in zijne vordering op den enkelen grond. dat Zeestraten reeds in Dec. 1938 over de vergunning had beschikt. zoodat deze sindsdien geen deel meer uitmaakte van den boedel"; II. "dat de Rechtbank ten onrechte de vordering van Mr. Frank niet heeft toegewezen"; dat het Hof de eerste grief gegrond acht; dat toch art. 4 van voormelde Ministerieele beschikking d.d. 31 Dec. 1936, na in het eerste lid "n sub a bepaald te hebben. dat de houder van eene teeltvergunning bij de Sierteeltcentrale overschrijving dier vergunning kan aanvragen op naam van een of meer andere bij die centrale aangeslotenen, in het tweede lid bepaalt, dat door die overschrijving het teeltrecht gelijktijdig met de vergunning, behoudens eene hier niet ter zake doende uitzondering, zonder enig voorbehoud op den overnemer overgaat; dat uit deze bepaling geen andere conclusie kan worden getrokken dan deze, dat de teeltvergunning tot dat die overschrijving is geschied, blijft toebehooren aan den aanvrager tot overschrijving, die tot aan die overschrijving gerechtigd is zijne aanvraag in te trekken; dat in casu vaststaat, immers uit de door Mr. Frank overgelegde - niet betwiste correspondentie blijkt. dat de overschrijving der onderwerpelijke teeltvergunning door de Centrale heeft plaats gevonden geruimen tijd na de faillietverklaring van Zeestraten. daar toch die Centrale, op diens verzoek tot definitieve overschrijving dier vergunning op naam van den ko-

oper der kwekerij, de firma C. van der Beek en Zonen - welk verzoek klaarblijkelijk is gedaan na den verkoop der kwekerij op 23 Febr. 19.~9 - op 25 Maart 1939 aan Zeestraten heeft geschreven. dat dit verzoek werd ingewilligd. en voorts: "uwe teeltvergunning is thans groot nihil"; dat Zeestraten vóór laatstgemelden datum volkomen gerechtigd was op zijn voorloopig verzoek tot overschrijving terug te komen en dan ook aangenomen dient te worden, dat ten tijde van zijne faillietverklaring (8 Febr. 1939) meergemelde teeltvergunning een vermogensrecht van den gefailleerde was; dat het Hof van oordeel is, dat de tweede grief ongegrond is. en dat de Rechtbank te recht, zij het dan ook op min juiste gronden. appellants vordering heeft afgewezen; dat immers, naar 's Hof's meening, uit den aard zelf van het hierbedoelde teeltrecht volgt. dat dit recht een hoogst persoonlijk vermogensrecht is, dat zoo eng aan den persoon van den houder is verbonden, dat het niet voor uitwinning vatbaar is en niet in diens faillissement valt; dat toeh dit recht. blijkens de bepalingen van meergemelde Ministerieele beschikking, uitsluitend verkregen wordt krachtens eene persoonlijke vergunning van de Sierteeltcentrale. overgang van dit recht op een ander niet plaats kan hebben dan door overschrijving vanwege diezelfde Centrale (welke echter niet verplicht is hare goedkeuring aan eene aanvraag tot overschrijving te hechten). en die Centrale die overschrijving zelf niet mag verrichten, indien belanghebbenden bij het bedrijf van den houder der vergunning (w. o. zeer zeker ook te rekenen valt de hypotheekhouder) gegronde bezwaren tegen die overschrijving hebben aangevoerd. in verband met door hen tengevolge daarvan te lijden schade; dat hiertoe niet afdoet, dat, met medewerking van den houder der teeltvergunning. deze vergunning op een ander kan overgeschreven worden, daar ook bij eene dergelijke overschrijving de verkrijger zijne rechten niet ontleent aan zijn voorganger, doch aan de vergunning hem verleend door de Centrale; dat het Hof ten overvloede nog wil opmerken, dat ook al ware het bovenstaande anders. toch aan Mr. Frank zijne vordering zou dienen te worden ontzegd; dat toch in 193 I, toen de onderhavige hypotheek werd gevestigd, ten aanzien van de exploitatie van teeltgronden, niet bestonden de beperkende bepalingen van de Landbouwcrisiswet 1933, zoodat het voorrecht van den hypotheekhouder zich uitstrekke over den grond zonder teeltverbod; dat nu, toen in verband met genoemde wet een teeltverbod werd uitgevaardigd en het teelen op gronden van eene vergunning afhankelijk werd gesteld, daardoor het voorrecht van den hypotheekhouder slechts in zooverre aangetast werd, dat bij executorialen verkoop de koper niet meer zooals te voren, als uitvloeisel van de verwerving van den eigendom van den grond tevens het teeltrecht daarop verkreeg. maar dit recht slechts krachtens overschrijving door de Sierteeltcentrale werd verkregen; dat het immers geheel in strijd zou zijn met het reeds verkregen zakelijk recht van den hypotheekhouder, indien daaraan door de invoering van dat teeltverbod tevens het uit den eigendom voortvloeiende recht tot beteeling. dat aan het onderpand zijne waar, de gaf. onvoorwaar-

delijk zou worden onttrokken, en eene dergelijke gevolgtrekking zonder uitdrukkelijke wetsbepaling daaromtrent, niet mag worden aangenomen; dat, nu eene dergelijke wetsbepaling niet bestaat, integendeel, uit de Ministerieele beschikking van 31 December 1936 blijkt. dat met de rechten van den hypotheekhouder zooveel mogelijk rekening is gehouden. aangenomen dient te worden, dat de hypotheekhouder, in een geval als het onderhavige, bevoorrecht is op de opbrengst van den aan hem verbonden grond met teeltvergunning; dat hieruit volgt, dat, ook al zou de onderwerpelijke teeltvergunning moeten worden beschouwd als een vermogensbestanddeel, dat door het algemeen faillissementsbeslag werd getroffen, aan Mr. Frank zijne vordering dient te worden ontzegd; O. dat Mr. Frank het arrest heeft aangevallen met de navolgende middelen van cassatie:

(...)

O. dat het incidentele middel als van verdere strekking dan het principale, het eerst voor behandeling in aanmerking komt;

O. omtrent dit middel:

dat de vraag. aan de orde gesteld in het eerste gedeelte van dit middel, hierop neerkomt of het teeltrecht uitgedrukt in een teeltvergunning, verleend krachtens de bepalingen van het Crisis-Bloemkwekerijbesluit 1937 (K. B. van 21 Dec. 1936 (Stbl. no. 779 N) verder te noemen het Kon. Besluit) en de Crisis-Bloemkwekerijbeschikking 1937 (Ministerieele Beschikking van 31 Dec. 1936 no. :12 757 verder te noemen de Min. Beschikking), moet worden aangemerkt als een vermogensrecht; dat, indien deze vraag ontkennend beantwoord zou moeten worden, hetgeen het standpunt is door de Bank ingenomen, dit teeltrecht niet zou behooren tot het vermogen van den schuldenaar en daarom reeds niet deel zou uitmaken van het tot het faillissement behoorend vermogen. waarover de schuldenaar de beschikking en het beheer verliest; dat de Bank haar standpunt in deze verdedigt met een beroep op de regeling der teeltvergunning in het bijzonder in de voormelde Ministerieele Beschikking, waarin zij niets anders ziet dan een publiekrechtelijke dispensatieregeling, waarbij van de toekenning van eenig voorvererving of overdracht vatbaar vermogensrecht geen sprake is; dat het echter, voor de vraag of het teeltrecht een vermogensrecht is, er alleen op aankomt of de regeling der teeltvergunning, in het Koninklijk Besluit en de Ministerieele Beschikking voornoemd, den vergunninghouder, zij het onder bepaalde voorwaarden en binnen zekere grenzen. de beschikking geeft over een geldswaardig recht. dat dit stellig het geval is; dat toch de teeltvergunning aan dengeen, die aan de vereischte voorwaarden voldoet, voor den duur van een kalenderjaar wordt verleend (art. 4 van het K. B.). terwijl ontneming der vergunning niet mogelijk is dan in het bijzondere geval vermeld in art. 8 der Ministerieele Beschikking; dat het teeltrecht den vergunninghouder in staat stelt het bedrijf van bloemkweker uit te oefenen en zich daarmee inkomsten te verschaffen en daarom reeds dit recht voor den vergunninghouder een geldswaarde vertegenwoordigt; dat nu wel de

vergunninghouder - aan wien de vergunning persoonlijk en voor een bepaald perceel wordt verkend (art. 4 van het Kon. Besluit) - blijkens de bepalingen van het Kon. Besluit en de Ministerieele Beschikking niet door overdracht over het teeltrecht kan beschikken, daar deze bepalingen de mogelijkheid voor den vergunninghouder kennen om langs den weg van een aanvraag tot overschrijving der vergunning op naam van een andere aangeslotene (art. 8 van het Kon. Besluit. art. 4 van de Ministerieele Beschikking) het teeltrecht op een door hem aangewezen opvolger te doen overgaan, desverlangd met vervanging van het in de vergunning vermelde perceel door een ander, en om aldus het teeltrecht in een geldsbedrag om te zetten; dat toch, al moge de Centrale geheel vrij zijn om een aangevraagde overschrijving te weigeren (met verplichting tot weigering in bijzondere gevallen art. 7 van de Ministerieele Beschikking), dit niet belet dat de vergunninghouder van dengeen op wie hij overschrijving aanvraagt, voor het geval de overschrijving wordt ingewilligd - waardoor deze een geldswaardig recht in handen krijgt, dat eerst de aanvrager had -, de betaling van een geldsom kan bedingen als tegenpraestatie voor een door de gegeven regeling vereischte handeling: zijn medewerking tot de overschrijving der vergunning op naam van dien ander; dat naast dit een en ander voor de vraag of het teeltrecht een vermogensrecht is, onverschillig is dat de vererving van het teeltrecht in art. 6 der Ministerieele Beschikking is uitgesloten, althans binnen uiterst geringe grenzen teruggebracht; dat uit bovenstaande overwegingen volgt, dat het incidenteele middel ongegrond is voorzover de stelling inhoudende dat de teeltvergunning geen vermogensrecht is en voorzover het op dien grond bestrijdt de beslissing van het Hof, dat ten tijde van de faillietverklaring van Zeestraten. de teeltvergunning deel uitmaakte van diens vermogen; dat dit middel eveneens faalt. wat betreft de in het laatste gedeelte vervatte stelling, dat door het Hof werd voorbijgezien, dat Zee_ straten ten tijde zijner faillietverklaring tegenover de Bank geenszins gerechtigd was op zijn voorloopig verzoek tot overschrijving van de teeltvergunning terug te komen; dat toch deze gebondenheid van Zeestraten jegens de Bank - daargelaten welke rechten de Bank bij niet nakoming der overeenkomst jegens Zeestraten of den curator in zijn faillissement zou kunnen doen gelden - niet er aan kan afdoen dat het teeltrecht, zoolang nog niet overgeschreven, deel van het vermogen van Zeestraten bleef uitmaken. waarbij de vraag is of Zeestraten na zijn faillietverklaring, gelijk hij deed, zelfstandig buiten den curator om zijn toezegging jegens de Bank kon nakomen en zelfstandig de aanvraag tot definitieve overschrijving der vergunning op naam van den kooper der kwekerij vermocht te doen;

O. thans omtrent het onderdeel A sub I van het principale middel:

dat het teeltrecht een hoogst persoonlijk karakter zou hebben, indien het zoo nauw de persoon van den gerechtigde raakt. dat uitsluitend aan hem het oordeel behoort te verblijven, of en in hoeverre hij daarvan gebruik zal maken of daarover zal beschikken; dat het in

de onderhavige vergunning uitgedrukt teeltrecht zoodanig karakter voor den rechthebbenden kweker niet heeft, daar de beteekenis er van, evenals van alles wat tot zijn bedrijf behoort, voor hem van louter economischen aard is; dat het niet anders is, omdat volgens art. 4 van het Kon. Besluit de vergunning uitsluitend geldt voor de persoon in de vergunning vermeld; dat toch uit de uitwerking van het, ter wille van de beheersching van de productie van zekere gewassen, in het Besluit en de Beschikking gekozen systeem, niet volgt, dat het verzoek tot overschrijving van de vergunning door den rechthebbende opdat een ander die zal kunnen verkrijgen, slechts door hemzelf en niet door dengeen, die hem als curator vertegenwoordigt, zou vermogen te geschieden, terwijl daaruit evenmin voortvloeit dat de waarde van het recht slechts aan den persoon van den vergunninghouder zelf zoude mogen ten goede komen; dat voorts, al is - gelijk hierboven is overwogen - het teeltrecht niet voor overdracht vatbaar en kan het daarom voor de afzonderlijke schuldeischers niet dienen als verhaalsobject langs den weg van beslag en executie, deze omstandigheid op zich zelf niet belet, dat dit vermogensrecht onder het faillissementsbeslag kan vallen; dat toch, ingevolge art. 20 Fw., het faillissement omvat het geheele vermogen van den schuldenaar, terwijl volgens art. 23 de beschikking en het beheer over dat vermogen voor den failliet verloren gaat en overgaat op den curator; dat. nu de regeling der teeltvergunning de mogelijkheid voor den vergunninghouder openlaat om voor een aanvraag tot overschrijving op een derde van dezen een tegenpraestatie te bedingen en aldus door verzoek tot overschrijving een bate te verwerven, de curator uit krachte van het hem toekomende beheer en de beschikking over het vermogen van den failliet. vermag te doen, wat buiten faillissement de rechthebbende zou kunnen doen; dat uit een en ander voortvloeit, dat het de Curator is, die ingeval van faillissement de aanvraag tot overschrijving kan en moet doen en dienaangaande overeenkomsten met derden vermag te treffen, zoodat dit onderdeel van het middel is gegrond;

O. omtrent het onderdeel B van het eerste principale middel:

dat dit onderdeel hetwelk zich richt tegen overwegingen van het Hof, die hoewel ten overvloede gegeven, mede 's Hofs beslissingen dragen, gegrond is; dat toch het hypotheekrecht op onroerend goed uitsluitend tot voorwerp heeft de grond met wat daarop is gebouwd en is gegroeid, hetgeen verder daarmede aard- en nagelvast ;5, hetgeen onroerend is door bestemming alsmede de verbeteringen, aanwas en opbouw in art. 1211 B. W. bedoeld; dat de teeltvergunning daartoe niet behoort. immers door de regeling van het Kon. Besluit en de Ministerieele Beschikking de bevoegdheid den grond voor het telen van kwekerijproducten te gebruiken werd losgemaakt van den eigendom en gemaakt werd tot een recht, dat onder bepaalde voorwaarden van Overheidswege werd verleend aan den exploitant van den grond (onverschillig of hij daarvan al dan niet eigenaar is) ; dat derhalve de hypotheekhouder, ook al is zijn hypotheekrecht reeds vóór de regeling verkregen

op het teeltrecht geen zakelijk verhaalsrecht heeft; dat dit recht, nu de wet op de opbrengst daarvan niemand bevoorrecht verklaart, een vermogensbestanddeel is, waarvan een even tuele bate aan alle crediteuren ten goede zal komen; dat trouwens uit de voorschriften der Ministerieele Beschikking - artt. 7 en 8 blijkt, dat men zich hiervan rekenschap heeft gegeven, doordien is bepaald, dat met de belangen van den hypotheekhouder kan worden rekening gehouden; dat toch de in deze artikelen gegeven regeling zou kunnen meebrengen, dat, indien de curator een opbrengst van het teeltrecht zou willen verwerven door overschrijving van de vergunning te vragen op een derde, die hem daarvoor een bedrag betaalt, de Overheid daaraan niet of slechts onder bepaalde voorwaarden gesteld ten behoeve van den hypotheekhouder, haar goedkeuring zal verlenen;

O. dat het tweede middel ten principale, nu de grondbevinding van de onderdeelen A sub I en B van het eerste middel reeds tot vernietiging leidt van het aangevallen arrest, niet meer behoeft te worden onderzocht;

Verwerpt het incidenteel beroep in cassatie.

Vernietigt op het principaal beroep het bestreden arrest van het Gerechtshof te Arnhem. Verwijst de zaak naar dit Hof ter behandeling en beslissing met inachtneming van deze uitspraak van de verdere door de Bank aangevoerde weren.

(...).

Conclusie Procureur-Generaal Berger

(...)

Eischer q.q. heeft bij conclusie van antwoord op dit incidenteel-beroep de meening uitgesproken, dat de Bank daarbij geen enkel belang heeft. Die meening komt mij niet juist voor, zoodat de daarop gegronde exceptie van niet-ontvankelijkheid van het incidenteel beroep m. i. behoort te worden afgewezen. Een verweerder in cassatie, wiens wren in vorige instanties ten deele zijn verworpen, doch die tenslotte door afwijzing van den eischer in het gelijk was gesteld, kan immers incidenteel in cassatie komen, indien hij tengevolge van een cassatieberoep, door zijne wederpartij ingesteld, bedreigd wordt met het gevaar de voor hem gunstige eindbeslissing te zien vernietigd (H. R. 18 Febr. 1916 W. 10034, N. J. '16-513). Het incidenteele middel en het principale middel I, onderdeel A sub I, tezamen behandelende, wil het mij voorkomen, dat de in dezen bedoelde teeltvergunning niets anders is, dan eene van overheidswege verleende dispensatie van het, bij art. 2 van het Crisisbloemkweekerijbesluit 1937 gegeven, verbod om bloemkweekerijproducten te kweken. De teeltvergunning vertoont derhalve in dit opzicht een dergelijk karakter, als b.v. de vergunning tot verkoop van sterken drank in het klein, verleend krachtens de Drankwet. Evenals deze laatste schijnt mij dan ook de teeltvergunning te zijn een, op geld waardeerbaar, recht, hetwelk dus ook kan worden aangemerkt als een subjectief vermogensrecht (vgl. voor wat betreft de Drankwetvergunning, Molengraaff, Fw. 3e dr., bl. 185,

noot I en, voor wat betreft de bouwvergunning, H. R. 7 Nov. 1935 _ '36 No. 424 m. o. P. S.: "de bouwer heeft daardoor een bijzondere bevoegdheid gekregen, die eenige gelijkenis met een privaatrecht vertoont"). Onder verlogenrecht toch meen ik te mogen verstaan elk recht, dat economische waarde heeft. Het zakelijk recht is weliswaar het belangrijkste, maar niet het eenige absolute vermogensrecht. Het onderscheidt zich van de overige vermogensrechten, doordien het onmiddellijke heerschappij geeft over een bepaald stoffelijk goed (zie: Asser-Scholten I 7e dr. blz. 1 en 2). Dientengevolge is het zakelijk recht een vermogensrecht, hetwelk uitteraard vatbaar is voor onmiddellijke overdracht en voor inbeslagneming. Anders daarentegen een vermogensrecht, als de Drankwetvergunning, waarvan alleen de houder gebruik mag maken en m. i. ook de onderwerpelijke teeltvergunning, welke, gelijk reeds opgemerkt, uitsluitend geldt voor den persoon, aan wien zij is verleend, immers voor hem, die in het bewijs dier vergunning is vermeld (art. 4 onder b Crisis-Bloemkweekerijbesluit 1937). Van de Drankwetvergunning, welke eveneens uitsluitend geldt voor den persoon des verzoekers (art. 27 lid I Drankwet), kan volgens art. 8, lid 2, dier Wet, de houder afstand doen, waarna die vergunning door het bevoegde gezag, tegen overlegging van een schriftelijke, door den houder ondertekende, verklaring van dien afstand wordt ingetrokken (art. 32, 6e Drankwet). Volgens art. 4 der Crisis-Bloemkweekerijbesluit 1937 kan door den houder van eene teeltvergunning bij de Sierteeltcentrale worden aangevraagd overschrijving op naam van een of meer andere aangeslotenen, als ook vervanging van een of meer der in de vergunning vermelde perceelen. Door die overschrijving gaat het in de vergunning uitgedrukte teeltrecht gelijktijdig met de vergunning zonder eenig voorbehoud op den overnemer over. Blijkens art. 7 kan de Centrale, behoudens in aldaar bepaalde gevallen hare goedkeuring aan de aanvraag tot overschrijving hechten. Eerst na deze goedkeuring krijgt de overschrijving derhalve haar beslag. Volgens art. 6 der genoemde beschikking kan ook na het overlijden van den houder eener teeltvergunning eene aanvraag tot overschrijving bij de Centrale worden ingediend door erfgenamen van den houder. Die aanvraag moet worden ingediend binnen 6 maanden na diens overlijden, terwijl na verloop van dien termijn zonder aanvraag de vergunning ter beschikking van de Centrale komt. Indien men op grond van deze regeling de teeltvergunning vaar overdracht en vererving vatbaar wil verklaren, dan zal men er zich toch rekenschap van moeten geven, dat deze zoogenaamde vatbaarheid voor overdracht en vererving wel zeer verschilt van de wijzen, waarop een zakelijk vermogensrecht door een en ander overgaat. Het wil mij dan ook voorkomen, dat h. dn. ldl" rll"(71"l;n<1 welke ook overigens veel gelijkt op die van het recht van vergunning krachtens de Drankwet (zie Mr. C. J. de Lange, Hypotheekrecht en Sierteeltvergunning, W.P.N.R. 3393, met verwijzing naar de artt. 29, 30 en 28 der Drankwet) mede doet denken aan de wijze, waarop wordt gehandeld, indien, volgens art. 8, lid 2, der Drankwet, door B. en W. eene

vergunning ingevolge die wet wordt verleend na gedane afstand van twee vroeger verleende vergunningen. Bij de Koninklijke besluiten van 14 Juli 1905 S. 237 en van 22 Aug. 1910 S. 268 werd beslist, dat zoodanige afstand van eene drankwetvergunning niet kan geschieden door den curator in een faillissement. Deze beslissingen berusten op den grond, dat de drankwetvergunning niet een vermogensrecht zoude zijn, doch - gelijk reeds opgemerkt - zoude ik hier liever met Molengraaff t. a. p. dien grond willen zoeken in het hoogst persoonlijk karakter van de drankwetvergunning. \Wat nu de onderhavige teeltvergunning betreft, mocht ik reeds wijzen op de bepaling van art. 4 sub b van het Crisis-Bloemkwekerijbesluit 1937. volgens welke bepaling de teeltvergunning uitsluitend geldt voor den in het bewijs dier vergunning vermelden persoon, terwijl volgens art. 4 van de Crisis-Bloemkwekerijbeschikking 1937 eene aanvraag tot overschrijving van die vergunning op naam van een of meer anderen of voor een of meer andere perceelen geschiedt door den houder onder opgave (art. 5) van naam, adres en nummer van aansluiting van den aanvrager en van den overnemer. Teneinde tot overschrijving te kunnen leiden, moet deze aanvraag door de Sierteeltcentrale worden goedgekeurd. In gelijken geest wordt, blijkens art. 6 van genoemde beschikking, gehandeld ten aanzien van overschrijving verzoekende erven vnn den houder. Gezien deze regeling. wil het mij voorkomen, dat daarii ook ten aanzien van den overgang van eene teeltvergunning en van het daarin uitgedrukte teeltrecht een stelsel wordt gevolgd, waarbij de verbondenheid aan den persoon van den houder niet minder wordt in achtgenomen, dan zulks geschiedt bij de zoeven geschetste wijze, waarop voor twee, door afstand vrijgekomen, drankwetvergunningen, eene nieuwe zoodanige vergunning door het bevoegde gezag kan worden verleend. De stelling van het middel. volgens welke uit voormelde regeling ware af te leiden, dat bij de teeltvergunning geen sprake zoude zijn van een hoogst persoonlijk. niet in het faillissement vallend, vermogensrecht, schijnt mij daarom niet aannemelijk. Het komt mij dan ook voor, etat de curator in het faillissement van den houder eener dergelijke teeltvergunning met het daarin uitgedrukte recht geenerlei bemoeienis kan hebben, behoudens dat hij wellicht, ingevolge de bepaling van art. 7 onder f der CrisisBloemkwekerijbeschikking. als belanghebbende bezwaren tegen de door den houder aangevraagde overschrijving zoude kunnen aanvoeren, hetgeen echter in dezen niet is geschied. In de door Zeestraten vóór diens faillietverklaring ten verzoeken van de Bank bij de Sierteeltcentrale ingediende aanvraag tot overschrijving van zijne teeltvergunning op den eventueelen kooper van de door de Bank te veilen kwekerij kan, naar mijne meening, worden gezien een afstand doen van het in die vergunning uitgedrukte, aan Zeestraten persoonlijk toekomend. recht, teneinde de Centrale in de gelegenheid te stellen, har~ goedkeuring aan overschrijving van die vergunning op den toekomstigen kooper der kwekerij te hechten, welke goedkeuring feitelijk hierop neerkomt, dat het ten de-

zen bevoegde gezag in de plaats van Zeestraten aan dien kooper teeltvergunning met het daarin uitgedrukte recht verleent. Moge men al aannemen, dat Zeestraten, zoolang de overschrijving nog niet plaats vond. zijne aanvraag nog had kunnen intrekken, nu dit niet is geschied, bleef die aanvraag en het daardoor te kennen gegeven prijsgeven van het teeltrecht in elk geval onverlet. Ook de omstandigheid, dat Zeestraten. zoolang zijne aanvraag nog niet tot overschrijving onder goedkeuring der Centrale had geleid, de bevoegdheid tot exploitatie van zijne kwekerij op grond van zijne vergunning behield, doet hiearaan, naar het mij voorkomt, niet af. Immers ook de houder van eene drankwetvergunning behoudt, na afstand ingevolge art. 8, lid 2, der Drankwet, het genot van zijn daaraan ontleend recht, zoolang de vergunning niet op grond van dien afstand onherroepelijk is ingetrokken (zie de artt. 32, lid I, sub 6° en 34. lid I en lid 4 der Drankwet, alsmede de Koninklijke besluiten van 2 Jan. 1905 S. 24 en van 22 Aug. 1910 S. 268). Op grond van een en ander ben ik van oordeel, dat het Hof. hoewel terecht, in de onderwerpelijke teeltvergunning ziende een vermogensrecht, waarvan Zeestraten ook ten tijde der uitspraak van diens faillissement nog in het genot was, tevens terecht verstond, dat het in die vergunning uitgedrukte teeltrecht was een, aan Zeestraten toekomend, hoogst persoonlijk, niet in het faillissement vallend, vermogensrecht. Zoowel onderdeel A sub I van het principale middel I, als het incidenteele middel acht ik derhalve ongegrond. Ook onderdeel A sub 2 van het principale middel I zal, naar mijne meening, niet tot cassatie kunnen leiden. Dit onderdeel is kennelijk ingegeven door 's Hoogen Reads arrest van 16 Nov. 1906 W. 8458, waarbij werd beslist, dat, indien een gefailleerde afstand heeft gedaan van eene hem verleende drankwetvergunning onder beding van eene geldelijke vergoeding, diens curator gerechtigd is om het bedrag dier vergoeding ten bate van den boedel te vorderen. Een dergelijk geval doet zich hier echter niet voor, aangezien er van afstand der teeltvergunning door Zeestraten tegen beding van eenige vergoeding geen sprake is geweest, doch eis cher als cu rator in diens faillissement de opbrengst vordert van eene beweerdelijk door de Bank verkochte teeltvergunning. Naar mijne, hierboven kenbaar gemaakte, meening heeft zulk een verkoop echter niet plaats gehad nog daargelaten, of, zoo dit anders ware, eene rechtstreeksche vordering door den curator van de beweerde opbrengst van zoodanigen verkoop wel mogelijk ware te achten. Indien Uw Raad zich met het vorenstaande mocht kunnen vereenigen, zal een onderzoek naar onderdeel B van dtt middel, als gericht tegen eene door het Hof "ten overvloede" gegeven beschouwing, vermoedelijk achterwege blijven. . In het tegenovergestelde geval zal het m. i. daarentegen wel voor onderzoek in aanmerking komen, omdat de daarbij bestreden rechtsoverwegingen, hoewel volgens het Hof "ten overvloede" gegeven, niettemin eenen zelfstandigen grond voor (k bestreden beslissing kunnen opleveren. Ik meen mij daarom van eene bespreking van dit onderdeel niet te mogen onthouden. Het zal intusschen, naar ik geloof, den eis cher niet baten, omdat

het mij schijnt uit te gaan van eene minder juiste opvatting van 's Hofs hierbedoeld betoog. Dit, naar mijne meening juiste, betoog komt toch, als ik het goed zie, in het kort hierop neer, dat door de, bij de Crisis-Blomkwekerijbeschikking 1937 gegeven, nadere regeling van het teeltverbod wordt voorkomen, dat de hypotheekhouder, wiens recht werd gevestigd op grond zonder teeltverbod, tengevolge van het nadien ingevoerde verbod, zoude, geraken in den toestand van eenen hypotheekhouder op grond met teeltverbod, en dat daarom, ook al zoude de teeltvergunning moeten worden aangemerkt als een, aan het algemeene faillissementsbeslag onderworpen. vermogensbestanddeel van den houder, niettemin de daaraan verbonden. het teeltverbod 'en aanzien van den verhypothekerden grond opheffende, werking aan den hypotheekhouder bij executorialen verkoop van zijn onderpand vanzelf ten goede komt. Mag 's Hofs redeneering inderdaad zoo worden begrepen, dan kunnen m. i. de drie, bij dit onderdeel aangevoerde, bezwaren, de beslissing niet deren. Middel II faalt. omdat het klaagt over eene door het Hof ter plaatse vermeld niet gegeven beslissing, immers berust op het blijkbare misverstand, als zoude het Hof in de hier bestreden overweging bedoeld hebben, de vraag te beslissen, of na faillietverklaring de gefailleerde, dan wel diens curator, bevoegd is om een verzoek tot overschrijving van de teeltvergunning aan de Sierteeltcentrale te richten. Op vorenstaande gronden meen ik te moeten concludeeren tot verwerping zoowel van het principaal, als van het incidenteel, beroep in cassatie, met veroordeeling van eischer q.q. in de kosten, op het eerste, en van verweerster, incidenteel eischesse, in die, op het laatste gevallen.
